

זבחים ט
ADDENDUM
ראש השנה תשפ"ו

משה שווערד

1. עיין מראה מקומות לדף זבחים ט ADDENDUM

2. ספר חידושי בתרא

קכ) גמ' אטו חטאת ואשם מי לא מיתאכלי. יש מקשים קושית הקרן אורה, היכי ס"ד דלחוי חטאת ואשם, היכן מצינו חטאת בכדי, בלי כפרה, ואין לומר דבמחוייב בחטאת מיירי ויצא בו, דהא כל דבר שבחובה אינה באה אלא מן החולין, ותיצו דצ"ל דס"ד דגזוה"כ הוא גבי פסח דכל דשחיט ליה ליהוי כוותי, דאם עקרו לחטאת יהי לו דין חטאת. ולכאורה י"ל דה"א כרבא ז., דחטאת מכפרת על חייבי עשה בק"ו, ואין לך אדם בישראל שאינו מחוייב עשה.

3. קרן אורה מסכת זבחים דף ט עמוד א

גמרא אטו חטאת ואשם מי לא מתאכלי. יש לדקדק היכי ס"ד דלחוי חטאת ואשם, היכן מצינו חטאת בכדי בלא כפרה, דאפילו מקדיש לכתחילה לשם חטאת אם אינו מחוייב לאו כלום היא. ואי במחוייב חטאת קמיירי, וס"ד דלחוי חטאת ויצא בו ג"כ קשה. הא כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין (פסחים ע"א ע"א), וצ"ל דאשכחן חטאת בכדי ג"כ, כגון זה הבא ממותר. כמו שוחט לשם חולין דלא עלה לבעלים. ואפ"ה יקרב לשם חטאת, כיון דבא ממותר כי האי. וה"נ ה"א במותר הפסח דיקרב לשם חטאת. אלא דאכתי יקשה הא פסח זכר וחטאת נקיבה. וכן אשם בן שתי שנים ופסח בן שנה. וע"כ צ"ל דס"ד דגזוה"כ הוא גבי פסח דכל דשחיט ליה ליהוי כוותיה, לחטאת יהיה לו דין חטאת וכן לאשם.

4. שערים מצויינים בהלכה

וכן לקמן (טו:) דפליג ר"א בן ר"ש על אביו ר"ש, [עיי' בפרש"י ד"ה אי תניא], וכהנה רבות בש"ס, ועיי' בשו"ת מנח"א (ח"ד סי' ו) שחושב יותר משלשים פעמים בש"ס שחלקו זה עם זה גם בפניהם. ועיי' ברש"י במס' שבת (קא: ד"ה הא איכא) שהביא דברי רבותיו ותמה עליהם, ובביה"ל (סי' שסו ס"ב) כתב דרש"י דחה דברי רבותיו בשתי ידיים. ובשו"ת הרא"ש (כלל נה ס"ט) כתב, מי לנו גדול מרש"י שהאיר עיני הגולה ובאו נכדיו ר"ת ור"י וסתרו דבריו, כי תורת אמת הוא ואין מחניפין לשום אדם. וברמב"ם (שאלה פכ"ז ה"א) כתב, הורו רבותי כו' ואין אני מודה לזה, וכהנה רבות בפוסקים, [ועיי' בתשו' הריב"ש (סי' שלד) שיש לשנות מנהג אבותיו במקום צורך ואין בזה משום פגם אבות], ועיי' מה שכתבנו במס' קידושין (לא: ד"ה ולא מכריעין) ובמס' כ"מ (ז: ד"ה דברי רבי) עוד בענין זה.

ר' יוסי בר אבין אמר וכו'. עיי' בתוס' (ד"ה דוחין) התילוק בין ר' יוסי ב"ר אבין ובין אביו ר' אבין. והנה מכאן רואים שהבן חולק על אביו,

5. שערים מצויינים בהלכה

מתקיף לה רב יצחק ברבי סביר. הנה בשטמ"ק גורס ברבי סביר. נוכח כ' בדקדק"ס בשם כת"י מינכן בר סביר, ומכת"י רומי בר סביר. ובזבחי אפרים כתב, דשם סביר ושם סביר לא נמצא בכל הש"ס, והוא פירש הכוונה רב יצחק מרבנן סבוראי וקרי ליה "ברבי" לחכמתו, נוציין למנחות לר: אמר ר' יוסי ומודה לי ר' יהודה ברבי, ופרש"י יתודה החכם. ויש להוסיף מש"כ רש"י בסוכה כו. ד"ה ר' יוסי

סביר. ולי נראה דאולי נקרא סביר מטעם שהיה חריף או בקי בסברא, [או הוא או אביו], ומצינו כיו"ב במס' עירובין (עב:) רבי יהודה הסבר, ופרש"י על שם חורפיה קרי ליה הכי, וביאר הריטב"א שזה מלשון סברא. וע"ע בגמ' הוריות ב: גמיר וסביר, ופרש"י סביר מבין דבר מתוך דבר, ועי' בירושלמי שבת (פ"ג ה"ג) מה עבד הדין סבורא דלא יליף כו', ופי' בקרבן העדה הדין סבורא התלמיד הזה כו', וע"ע בירושלמי קידושין (פ"ג ה"ב) דחגי אינשי סבורא הוא, ובפני משה פי' שבעל סברא הוא ומקבל האמת. רע"י בסדר הדורות (ערך בן סבר). וכע"ז מצינו בגמ' ב"מ (פו.) אפרים מקשאה, ויש שפירשו שנקרא כן שהיה מקשה קושיות [עי' בדברינו שם ד"ה אמר], וכן מצינו בתענית (כו:) ר' חנינא קרא, ופרש"י שהיה בעל מקרא כו'. וכן מצינו כע"ז בברכות

6. שערים מצויינים בהלכה

ולמלקא עליה [בלא ימכר] בלא יגאל. כתב הרמב"ם (בכורות פ"ו ה"ה) יראה לי שהמוכר מעשר לא עשה כלום ולא קנה לוקח, ולפיכך אינו לוקח. ובמשל"מ הקשה עליו מהגמ' כאן, ונשאר בצ"ע. ועי"ש בלח"מ דלאכ"י דס"ל

7. דף על הדף מסכת זבחים דף ט עמוד ב

בגמ': חטאת נחשון עולה היא. הא דנקט חטאת נחשון דייקא - יותר מכל שאר הנשיאים, ולא כתב חטאת נשיאים עולה היא.

פירש במשך חכמה (פ' נשא ז' י"ז) שבשלמא חטאת שאר נשיאים י"ל דבא על טומאת תהום שאירע בלא נודע, וכדאיתא בספרי (פ' נשא). אבל חטאת נחשון שהביאו ביום הראשון למילואים ולקרבנות, אם כן לא היה שייך אז טומאת תהום. לכן שפיר יש לחטאת "נחשון" דייקא - דין עולה.